

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Uj-Kolozsvár, St. Baron
1. Póp. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
26. N. Sz. — — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezendők. Kéziratokat nem
adnak vissza.

UJ KELELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

5481

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 450
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — — 150

1925 július 1 Szerda

Uj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 148 szám

5685. Thamuz 9

A bizonytalan biztonsági paktum

Irta David Lloyd George

Az európai politikának az utóbbi hetekben legtöbbet vitatott problémája a francia biztonsági paktum-javaslat. Ezt a kérdést vizsgálja meg David Lloyd George alábbi cikke, amely az amerikai „United Press Association” útján került a világsajtóba.

Európa egészen belezavart a biztonsági paktum kérdésébe és amióta nyilvánosságra hozták a tárgyalásokról felytatott levélváltást, az általános zűrzavar még nagyobb lett. Olaszország hallani sem akar a paktumról, mert Mussolininak eszé-
gában sincs, hogy hajóját ködbe és veszélyekkel fenyegető jéghegyek közé kormányozza. Németország véleménye is megoszlik: a szociáldemokraták, a centrum és a demokraták jóindulatúan itélik meg a paktumot, a német jobboldal azonban ellenségesen áll a javaslattal szemben. Anglia meg van lepve és zavart. A konzervatívok és liberálisok vonakodnak és bizonytalanok. A szociálisták határozott és éles ellenfelei a paktumnak. A német és francia szociálisták sikraszállnak érte, mert azt hiszik, hogy a paktum a nemzetközi békéhez fog vezetni. Az angol szociálisták azonban éppen ellenkezőleg azon a véleményen vannak, hogy a paktum egyenesen a háborúhoz vezet.

Mitől dokumentum! A leglényegesebb ismertetőjele: a zavarosság. Minden fontos kérdést lehetőleg bizonytalanságban hagytak. A hivatalos dokumentumoknak minden időben megvolt az a jellegzetes tulajdonságuk, hogy bonyolultak, nehézkesek és szétfolyók voltak és gyors felfogásra, valamint különös türelemre volt szükség, hogy megérteni és interpretálni lehessen őket. Az a jegyzék, amelyet a francia kormány válaszképpen dolgozott ki a Briand-i német javaslatokra, ha lehetséges, még ejtélyesebb és homályosabb, mint az ilyen hivatalos okmányok általában lenni szoktak. Határozatlan kifejezéseivel és szétfolyó kérdéseivel alkalmat nyújt a legkülönbözőbb interpretációkra. Egy valódi Briand-féle remekmű. Minden sorában lehet ismerni a ravasz francia politikus kezét. A paktum talán nem fogja megmenteni Európát egy esetleges háborútól, arra azonban mindenestre alkalmas, hogy a francia kormányt pillanatnyi kríziséből kiségitse.

A franciák kedvelt szokása, hogy politikusaikat a világvilágból vett hasonlatokkal jelölik meg. Clemenceau a tigris. Briandot mindig macskához hasonlítják, amely ügyesen forgolódik és éberségét az asztaláig mögé rejti. Ravasz és alattomos, de végredményben mégis hasznos lény a háztartásnak. A francia macska ebben az újabb jegyzékkel és pacifista módra dörömböl a szociálistákkal és nacionalista módra nyávog a „Temps“-al. Így mind a két fél egyaránt hi van elégitve. A szociálistákat leszereli a döntőbíráskodás kedvelt és szor hangoztatott frázisával, a nacionalistákat pedig a versaillesi szerződés sérthetlenségének hangoztatásával. De mit akar Briand a valóságban? Nem az egyiket, sem a másikat. Egyzertűn át akar vezetni a parlamenti nehézségeken és azt akarja, ha mégis bekövetkezik a vereség, úgy ezért Caillaux legyen a felelős és nem ő.

Ez mind nagyon szép lehet a Painlevé-Briand-Caillaux-kabinet szempontjából. De hogy állunk Angliával? Ugy látszik, a javaslat hatásának kvintesszenciája az, hogy Anglia mindenképpen kényszerítve legyen megjelenni a hadszíntéren, bárki is vonul a jövőben harcba Európában. Közösen kell majd mtködni minden európai nagyhatalommal és bármely oldalon kell is majd küzdenie, a lényeg az marad, hogy háboruskodnia kell. Még mielőtt a régi számlák ki lennének egyenlítve, azt követelik Angliától, hogy új kötelezettségeket vállaljon magára. Mert a háború azt jelenti, hogy pénzt kell kiadni és pénzt kell kölcsönözni. Anglia még javában nyög ama terhek alatt, amelyeket a háború kiadásai és pénzhite-

Letartóztatták Budapesten a Vági-féle szocialista-csoport vezetőit

Budapest, június 30. A budapesti rendőrség Vági Istvánt, a magyar szociáldemokrata pártból kivált csoport vezetőjét és a csoport harminc tagját őrizetbe vette. Az őrizetbevétel előtt ötven helyen házkutatást tartottak. Vágiék tavasszal mint hangos ellenzéki csoport bukkantak fel a szociáldemokrata pártéletben, mire a szociáldemokrata vezetőség Vági Istvánt és társait kiközösítette a pártból. Vágiék erre

külön párttá alakultak, röpiratokat bocsátottak ki, több ízben gyűléseztek és erősen megszervezve készültek fel a községi választásokra. A budapesti rendőrség mindjárt kezdettől kommunista szervezkedést gyanított Vági István munkája mögött és állítólag megállapították, hogy a csoport szervezkedési céljaira tekintélyes pénzeket kaptak Párison és Bécsen keresztül a külföldről.

Titkos katonai szerződés készül Románia és Jugoszlávia között?

Londoz, június 30. A „Daily Herald” diplomáciai tudósítója állítólag jól értesült forrásból közli, hogy ezidőszereint Szerbia és Románia között tárgyalások vannak folyamatban, amelyek titkos katonai egyezmény létrehozására irányulnak. Az egyezmény Oroszország, Magyarország és Bulgária ellen irányul. Szerbia eddig vonakodott kimondottan szovjetellenes politikát folytatni, a legutóbbi megbeszélések óta azonban Pasic és Nincics állandóan a nyugati hatalmak nyomása alatt állottak. Ezt a körülményt legjobban bizonyítja az az élehangú jegyzék, amelyet Belgrád legutóbb követelte a bécsi kormánytól, hogy a Bécsben székelő bolsevik-szervezetek ellen eljárjon. A jegyzéknek halasztást nem tűrő hangja és diktatórikus követeléseiből követhetünk ki, hogy egy nagyobb blokknak titkos politikai céljai vannak és hogy e

zesei okoztak. Jótállásai még mindig nincsenek ki-
egyenlítve és úgy látszik, hogy adósainak nem is akar eszébe jutni, hogy fizessenek. És ennek ellenére új javaslatot látunk most magunk előtt, amely azt akarja, hogy Anglia kösse le hatalmát és vagyonát minden olyan háború esetére, amely az európai kontinensen bármely oldalon elő-
álhat. Nem csoda, ha a ravasz fascista, aki Itáliát kormányozza, nem igen akar kötélnék állani.

Azt lehetne elvenetni, hogy ez a javaslat nem a háborúról, hanem éppen ellenkezőleg, a békéről beszél. Nektünk azonban nagyon óvatosoknak kell lennünk, nehogy egy új háborúba sodródjunk akkor, amikor a békéért dolgozunk. A világháború kitörése megtaníthatta volna Európát, hogy a viszályok okait hivatalos okmányokban soha sem lehet lefektetni, vagy előrelátni, ezek az okok hirtelen bukkannak fel és úgy keletkeznek, mint a felhő az égen, amely kezdetben egy alig látható kis foltocska. Azok az okok, amelyekből a jövő háború keletkezik, (ha egyáltalán muszáj lennie háborúnak) valószínűleg teljesen kívül fognak esni azon a látóköri körön, amelyekben a most megkötött szerződések mozognak. Ki tudná megmondani, hol keletkezik majd a szerencsétlenség, amíg Középeurópa országai telítve vannak nyugtalansággal és lázongással. Egyet azonban a korábbi tapasztalatok alapján egész biztosan állíthatunk, mégpedig azt, hogy a legközelebbi háború egy teljesen előre nem látott oldalról fog jönni. Oroszország jelenleg egészen kiszámíthatatlan faktor és erről az oldalról minden lehetséges. Ausztria, amely vámbullámok közé van ékelve, egy napon úgy találhatja, hogy lehetetlenség élnie kicsiny területén anélkül, hogy egy más nagy államhoz ne csatlakozna ismét. A Németországhoz való csatlakozás kérdése Ausztria számára nem a fajrokonság problémája, hanem a gazdasági szükségesség. Ez azonban a szomszédokat nemcsak kellemetlenül érintené, hanem Franciaország és kis szövetségesei a csatlakozást valóságos ellené-
ges aktusnak tekintenék. Teljességgel lehetetlen tehát terveket felállítani, még mielőtt tudjuk, hogy mi lehet az oka a jövő konfliktusának. A háborúk tudvalevőleg nem úgy keletkeznek, hogy a nemzetek husz, harminc, vagy ötven évvel előbb már pontos csatarendben állanak fel egymással szemben.

Poincaré, a legkonzervatívabb és legintran-
zignesebb francia politikus, ellene volt a biztonsági paktumnak, amikor 1922 ben felajánlották. A francia kormánynak akkor az volt az álláspontja, hogy a paktum nem vitális érdeke Franciaország-
nak. Miért lett most egyszerre fontos Párisban a

paktum? A feleletet megtaláljuk abban a módban, ahogy a javaslat a lengyel kérdést szabályozza. Franciaország az utóbbi években oly szoros kapcsolatot teremtett Közép- és Kelet-Európa kis államaival, hogy például Lengyelország határait valósággal saját hatáiraivá tette. Vagyis, ha Németország Lengyelországot megtámadná, ezt Franciaország olybá tekinti, mintha saját határait támadták volna meg és jogot formál arra, hogy keresztülmasírozzon a Rajnán Lengyelország segítségére. És egy ilyen háború esetére is kötelezve lenne Anglia a harcolók közé állni.

Ha ezt az ügyet önző angol szempontból itél-
jük meg és végeredményben Angliának nemcsak joga, de kötelessége is megvédeni érdekeit, joggal tehetjük fel a kérdést, hogy mit kínálnak fel nekünk az európai államok azért a támogatásért, amelyet mi nyújtunk nekik? Garantálni fogják Anglia biztonságát? Vagy a brit impérium, a gyarmatok biztonságát? A tárgyalásoknál talán gondoltak erre, de nem találták érdemesnek, hogy a kérdésnek ezt az oldalát különösebben kihangsúlyozzák a javaslatban. Nagyon tartok tőle, azonban, hogy az európai államok tulságosan számítottak az angol népnék, mint a nagy Don Quihotteknak, kalandor hajlamaira. Egész természetesnek tartják a követelést, hogy mi előre köesük le a szavunkat és bizonyára nagy feltűnést és bizalmatlanságot keltene, ha azt javasolnánk, hogy mi döntünk el a jövőben, vajjon szükséges-e Nagybritannia fegyveres segítségére, vagy sem. Végeredményben azonban az az esemény is, amely a világháború ki-
menetelét eldöntötte: Amerika belépése a küzdelembe, szintén nem volt más, mint egy kalandos elhatározás, amelyet semmiféle szerződés, vagy biztonsági kötelezettség nem befolyásolt.

És hogy állunk most Amerikával? A francia biztonsági jegyzékben egy szentimentális megjegyzés céloz erre: „Fölösleges hangsúlyoznunk — mondja a jegyzék, — hogy Franciaország tulboldog lenne, ha az általános béke és biztonság e művében Amerika részvételét is láthatná.” Fölöttébb kíváncsi vagyok, mit fog szólni Amerika ehhez a barásági invitáláshoz? Hogyan fogja megítélni ez az ország, amely már a népszövetséget is tul felelősségteljesnek találta, a felfegyverzett nemzetek ezen új szövetségének megalakítását?

Abd el Krim offenzívát kezdett

Páris, június 30. Abd el Krim majdnem két-
százhusz kilométernyi fronton offenzívát kezdett. A francia közvélemény nagy nyugtalansággal fogadta a hírt.

Nem Bécsben lesz a cionista világkongresszus?

Cluj-Kolozsvár, június 30. Bukaresten keresztül érkezett távirati jelentés azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy az augusztus 18-ára összehívott XIV. cionista világkongresszust nem Bécsben fogják megtartani, hanem valószínűleg Párisban vagy Hágában. A változtatás oka állítólag a bécsi kampókeresztes-mozgalom, amely már előre készült a kongresszus megzavarására.

A hírt a legnagyobb fentartással közöljük, mert nagyon valószínűtlennek tartjuk, hogy a kongresszus székhelyét, az előkészületek ilyen előrehaladott stádiumában megváltoztatták. A cionista világszervezet vezetősége tudott a kampókeresztesek készülődéseiről, de az osztrák kormány teljes garanciát nyújtott a kongresszus zavartalan lefolytatására.

Egy újságíró naplója az épülő országból

Ahogy az új zsidó legenda megszületik

Josef Trumpeldor az új zsidó hős. Egy zsidó élet. Egy falu, mely egyetlen lesz a földdel

(Galil, május hava. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Az új Palesztinának új éposza születik meg most. Az éposz hőse: Josef Trumpeldor, kit Tel Chajban egy fiatal effendi nehez harcok után, gonosz csélfogással leterített. De Jézsef Trumpeldor nemcsak az új honfoglalás hősi halottja, több ennél, igazabb hős, emberebb martir. Az ő személyében egy egész nemzedék akarata, vágya összpontosul. S mert emberi életének magossága példa nélkül áll: így lett belőle nemzeti hősnél is több: egy új embertípus glóriás megtestesítője.

Galil legszélén szinte, Metulla alatt két kolónia fekszik egymás közelében: Tel-Chaj és Kfar Giladi. A két kolónia között egy buza-irrigációs dombon kis temető. Ebben nyugszik Trumpeldor Josef. Közötte három sírdomb, három leány nyugszik itten... Mind a három Josef Trumpeldor oldalán, harcban esett el.

Ez az éposz úgy születik meg, ahogy régi époszok megszülettek: szájról szájra járva, faluról falura vándorolva. De ennek az éposznak még nincs versbéli formája. Ma még sokkal elevebben él, semhogy költött formát talált volna. Hiszen az éposz sok hőse él még... Kfar Giladi-ban régi harcok idők tanúi élnek. Somérok voltak valamikor, Galil őrei... Kik megmaradtak, nehéz harcokból megmaradtak most nagyrészt itt élnek Kfar Giladiban... Innen indul ki az éposz, melynek minden éneke kész, csak versebe kell fogni...

Trumpeldor József valahol a Kaukázusban született. Apja katona volt. Ugy hívták ezeket: Nikolaj katonái. Mert annak idején összefogdosták a zsidó gyermekeket, elvitték messze földre és katonákat neveltek belőlük. Kikerestették őket, s cári zsoldost csináltak, kiket féltő szülők arra szántak, hogy a szent könyvek jámbor kutatói legyenek. Trumpeldor József apja is ilyen cári katona volt, akit azonban nem lehetett arra bírni, hogy kikerestelkedjék. Nem is vitte sokra, egyszerű őrmester maradt s a Kaukázusban élt. Ebben a katonai környezetben nőtt fel Trumpeldor is. Ugy nevedett ő is, mint a többi katonagyermek: cári intézetekben. A kis gyermek azonban más volt, mint a többi. Egy levelét ismerik ebből a korszakából. A levelet anyjának írja:

— Légy vallásos anyám, — írja — legyen gondod, hogy minden péntek este gyertyát gyujtsál. Ha apámat elrabolták és kiszakították a zsidó otthonból, legyen legalább az én otthonom olyan, hogy tudjam: zsidó vagyok.

Azután az orosz-japán háború következett. Trumpeldor a harcosok között van. Félkarját elveszíti a harcokban, de azért tovább harcol. Hadnaggyá nevezik ki. Ekkor fogságba kerül. De már érzi, tudja, hogy rá más hivatás vár. A fogságban megszervezi a zsidó katonákat. Tanítja őket és tanul maga is. Az orosz katonák fogságba esett generálisai erre Trumpeldorhoz fordulnak: vegye kezébe ő az összes foglyok ügyét. Trumpeldor megteszi s a japán kormány jóváhagyásával ő intézi a foglyok életének adminisztrációját. A békekötés után a foglyok egységes rendben térhetnek haza. Gazdagabban, mint ahogy fogságba estek, mert Trumpeldor a fogság idejét arra használta fel, hogy mesteremberekké képezte ki őket. Nagy ünnepségekben részesítik, Miklós cár kihallgatá-

son fogadja, teljes jogú orosz polgárrá teszi s nagy kitüntetéssel akasztja a mellére.

Trumpeldor azonban nem fogadja el sem a kitüntetést, sem az állampolgárságot. De azt kéri, hogy minden zsidót emancipáljanak. Memorandumot nyújt át a cárnak, amelyet azonban visszautasítanak.

Trumpeldor ekkor már tudja, hogy neki Oroszországban helye nincsen. Hozzá fog tanulni. Elvégre a magasabb katonaiskolát és külföldre megy, hogy jogi diplomát szerezzon. Kitor a háború. Trumpeldor előbb a galíciai fronton harcol, majd lejelentkezik a hadvezetőségél: szervezzék meg a zsidó légiót. A cári hadvezetőség még nem érti meg a gondolat jelentőségét. Elutasítják a kérését. A zsidó légió gondolata nem hagyja nyugodni. Jabotinszkyvel együtt megnyeri az angol hadvezetőséget tervének és így születik meg a zsidó légió, melynek egyik bataillonját ő vezeti, míg a légió segédtisztje Jabotinszky lesz.

A légió harcaiban Trumpeldor babonás hírnévre tesz szert. Ő a Gallipoli harcok legendás hőse.

A harcoknak vége. Trumpeldor erre a zsidó légió katonáit tovább is egybetartja s hosszú időn át ez a légió képviseli egyedül a felsőbb hatalmat Palesztinában. De azután elrendelik a zsidó légió felgyűvezését. Ekkor születik meg Trumpeldorban a „Gdud haavoda“, a munka hadseregének gondolata. A régi légionistákból kolonisták lesznek. S most bizonyult csak igazán nagyok Trumpeldor. Megszervezi a kolóniákat, kezében tartja az egész országépítést. Ez a vezér igazi nagysága!

Különös ember. Szabadgondolkodó, de mert nem akar senkit megsérteni azzal, hogy ő tréfést eszik, inkább lemond a husevésről. Azelőtt dohányos volt. Felfogásával ellenkezik az, hogy szombaton nem szabad dohányozni. De mert megint becsüli és figyelembe veszi más érzésvilágát, lemond teljesen a dohányzásról, hogy ezáltal se magával, se mással összeütközésbe ne kerüljön.

Künn él a kolónián. Chaluc Tel-Chajban. Levetette az uniformist és dolgozik. Ekkor törnek ki a harcok a Szíriát megszálló franciák és az arabok között. Az arab bandák a zsidó kolóniákat is veszélyeztetik. Jerusalemben a munkástanács ülést tart. A felső-galileai kolóniák chalucei teljesen el vannak zárva Palesztina többi részétől. Felvetik a kérdést, nem volna-e helyesebb visszavonulni innen, hiszen kár a két harcos fél között okatlan áldozatnak lenni. Usiskin és néhány társa háborús büszkeséggel szónokolnak amellett, hogy egy talpalatnyit sem szabad feladni, hova már zsidó tette a lábát. És így megmaradnak ott fenn Tel-Chajban a kolonisták s ott marad — bár Jerusalembé hívják — Trumpeldor József is.

Tel-Chajjal szemben egy arab falu fekszik. Régi rablóbanda. A háborus zavar jó alkalom könnyű vagyonszerezésre. A falu sejkje alig tizenhat éves. És megtámadják Tel-Chajt. Trumpeldor tizenegyed magával tartja a kolóniát. Köztük három leány is. A sejk, dacára, hogy sokkal többen vannak, nem tud a jólvédett kolóniába jutni. Erre „salom“-ot ajánl, békekötést. Fehér lobogóval jön maga a sejk az ünnepes békekötésre. A kapuk kinyílnak. Erre az arabok berohannak. A kapuval szemben egy

kis háza van. Egy szoba földszint, egy szoba emelet. A földszinten a leányok vannak. Fenn Trumpeldor. A vezér lenn hallja, amint a lányokat, akik elkeseredetten védekeznek, leölik. Fentről tüzel a benyomuló arabokra. Egy kézi-gránát szilánkja a hasát éri. Trumpeldor kiadja a parancsot: tovább harcolni. Es ő maga felhasított testtel, borzalmas fájdalom között, ott marad. Csak a harc végével — az arabok idején, mielőtt segítség érkezett volna, elvonulnak — viszik el Trumpeldort a közeli Kfar Gidaliban. Ide azonban már nem érkezik meg. Ut közben meghal. És társai megjegyzik maguknak az újra klasszikussá lett mondást, mellyel Trumpeldor a chaverjeitől bucsuzik:

— Boldog vagyok, hogy hazám van, melyért meghalhatok. Szép dolog így meghalni a zsidó hazáért...

Még éjszaka Kfar Gidaliban eltérnek. Közös sírgödörbe teszik a másik három leánnyal...

Pár nap múlva azonban a sirt feldulva találják. A sómérek erre elhatározták, hogy erről senkinek sem szólnak, mert a legborzalmasabb vérfürdő következett volna be.

Egy év előtt a gdud haavoda elhatározta, hogy exhumáltatja a vezér holttestét. De hol temessék el végleg? Tel-Chaj kvucája azt kívánta, hogy ott legyen Trumpeldor örök nyugovó helye. Hiszen ehhez a kvucához tartozott és ott esett el. Kfar Gidaliban a régi sómérek legjobbjai éltek. S féltek attól, hogy ha felbontják a sirt s nem találják ott a holttesteket, ekkor újra kitor a harc. Erre maguknak követelték Trumpeldor nyugvóhelyét. Egy éjjel azután több chaver titokban kiásta a sirt. A holttesteket megtalálták, az arab sírgyalozók csak megbolygatták a sirt. Másnap azután megtörtént hivatalosan az exhumálás. És úgy döntöttek, hogy Trumpeldor és a három lány végleges sírhelye Kfar Gidali és Tel-Chaj között legyen. A Gdud haavoda kötő kvucája pedig elhatározta, hogy megtanulja a márványfaragást és a maga két keze munkájával állít emléket a gdud hős vezérének és társainak. S Kfar Gidali mögött egy kötő kvuca már fejtű is a márványt.

De a világtörténelem már más emléket is állított. Amikor Palesztina új határát megvonták, a zsidó delegátusok arra hivatkoztak, hogy ezt a területet vérel biztosította magának a zsidóság Trumpeldor és társainak vérével. És ezért döntöttek úgy, hogy Galil fölött fut el a határ és Metulláig zsidó föld marad.

De az élet tovább szövi a legendát. Tel Chaj és az az arab falu, mely sejkjének vezetésével Trumpeldort így árulással megölte, ma is szembenéznek egymással. És a sejk tudja, hogy Trumpeldor halála megbosszulatlan nem maradhat. Egy szép napon küldöttségbe állott az arab falu és elment a kormányzóhoz, akit megkértek: teremtsen békét a telchajakkal. Békédíjat is felajánlottak: két ezer dunam pompás, gabonatermő földet...

A telchaji kvucát erre a kormányzó megkereste: fogadják el a békejebbot és a kétezer dunamot, mely roppant érték egy ilyen vidékben, szegény kvuca részére. A válasz azonban határozott volt:

— Trumpeldor kiontott véret nem lehet békédíjjal megfizetni... Nem kell a békejebb, mely a vezért megölte. És nem kell a kétezer dunam...

Mikor a választ a sejkek hivatalosan közölték, visszautazta: tudja, hogy ő halálával fizet, mert árulással csalta törbe Trumpeldort. Tudja azt, hogy faluját el fogják törölni a föld színéről... De meg akarja mutatni, hogy megbánta, mit gyermekfejjel elkövetett... És kiszolgáltatja magát: nem hagyja el a falut és így várja, hogy sorsa beteljesedjék.

S ma nincs olyan chaluc, ki ne tudná, hogy Tel Chajjal szemben egy arab falu van, melynek sorsa az, hogy egyetlenlévé tétessék a föld színével. És az éposz így fog befejeződni.

Székelly Béla

* Nagyváradon hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (Ernyőüzlet.)

Haggibbor nyári mulatsága f. hó 5-én
d. u. fél 5 órai kezdettel, tornász ünnepélyvel kapcsolatosan, a Református kollegiumban lesz.

(Buc...)

jától.) Még

van az a b

hónappal ez

és felesége

ma vette k

Denk bíró

Léderer Gu

állottak a b

minthogy a b

tonai bírósá

A tárgya

terembe csa

igazolványok

kívül elégán

hában jelen

némétül felü

adatait kérde

minckéteves,

sege négy e

Sógora, Léd

viselője, aki

folylólag, sz

Ezután f

Léderernét c

és lopás b

Léderer Sán

tek vádat.

A vádira

Kiemeli, ho

használt, ho

milliót meg

sal való fen

szével akarta

ölje meg. A

értéktárgyait

pedig közre

amennyiben

Lédererné

nek érzi mag

megakadályoz

nös. Elmond

tekkel jött h

ajánlatokkal

el férjétől, m

— Karác

delka — fol

hogy használ

ban a pénzt

gyen velem s

sokat beszél

szonyunk van

és azt mondo

rácsony esté

jem Kudelka

mel. Általába

Kudelka azt

fogja kapni a

Közben férje

levitte az ut

zám jött és a

hogy én tová

lesége legyek.

lag felé vonz

éppen akkor

elitkolui. Am

borodva besz

selkedéséről, a

el. Másnap

hidegen fog

maradtunk. A

jegyet vett ki

számláltam, h

ben Kudelka

jött, azonnal

pénzt hagyott

akkor férjem i

dotta, hogy e

uttal pedig e

hetvenmilliót.

Elnök: Mi

Lédererné:

jött fel hozzá

valahol elesett.

Elnök: Ezt

Léderné: U

Lédererné a bíróság előtt

„Momentumok merültek fel a gyilkosság körül. Lédererné vallomása

(Budapest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még mindenkinek élénk emlékezetében van az a borzalmas gyilkosság, amelyet néhány hónappal ezelőtt Léderer Gusztáv főhadnagy és felesége követtek el. A bűnügy tárgyalása ma vette kezdetét a budapesti törvényszéken Denk bíró hármas tanácsa előtt. Vádlottként Léderer Gusztávné és sógora Léderer Sándor állottak a bíróság előtt. Léderer Gusztáv fölött, minthogy a hadsereg kötelékébe tartozik, a katonai bíróság ítélkezett.

A tárgyalás iránt óriási az érdeklődés. A terembe csak a törvényszéki elnök által aláírott igazolványokkal lehet bejutni. Lédererné rendkívül elegáns. Fekete, félig dekoltált selyemruhában jelent meg, a hozzáintézett kérdésekre németül felel. Az elnök mindenekelőtt személyi adatait kérte. Lédererné elmondja, hogy harminckétéves, katolikus vallású, iskolai képzettsége négy elemi osztály, büntetve nem volt. Sógora, Léderer Sándor, a Nemzeti bank tisztviselője, akit azonban a bank, a bűnesetből kifolyólag, szolgálatából elbocsátott.

A vádirat

Ezután felolvassák a vádiratot, amelyben Léderernét csalással, gyilkossággal, felbujtással és lopás büntetvének elkövetésével vádolják. Léderer Sándor ellen bűnpártolás miatt emeltek vádat.

A vádirat részletesen ismerteti a bűntényt. Kiemeli, hogy Lédererné milyen trükköket használt, hogy a Kudelkától kicsalt hetvenmilliót megtarthassa. Férjét rábeszéléssel, válással való fenyegetéssel és féltékenység felkeltésével akarta rábírní, hogy Kudelka Ferencet ölje meg. Amikor Kudelkát meggyilkolták és értéktárgyait elvették, akkor Léderer Sándor pedig közreműködött a pénz eltulajdonításában, amennyiben hatvanötmilliót elrejtett.

Bűnös vagyok!

Lédererné siró hangon vallja, hogy bűnösnek érzi magát abban, hogy a gyilkosságot megakadályozhatta volna, de másban nem bűnös. Elmondotta, hogy Kudelka eleinte üzletekkel jött hozzájuk, később azután szerelmi ajánlatokkal üldözte. Rábeszélte, hogy váljon el férjétől, mert ő hajlandó feleségül venni.

Karácsony előtt átadott nekem Kudelka — folytatta Lédererné — hetvenmilliót, hogy használjam úgy, ahogy akarom. Én azonban a pénzt visszaadtam és kértem, hogy legyen velem szemben lovas, mert a házban sokat beszélnek és nyíltan mondják, hogy viszonyunk van. Másnap Kudelka mégis feljött és azt mondta, hogy beinvitáltatja magát karácsony estére. Meg kell vallanom, hogy férjem Kudelka látogatását nem nézte jó szemmel. Általában üzleti ügyekről beszélgettek. Kudelka azt újságolta, hogy valószerűleg meg fogja kapni a Pálffy-kaszárnya husszállítását. Közben férjem bocsánatot kért és a kutyát levitte az utcára sétálni. Kudelka akkor hozzám jött és azt mondta, hogy nem tűrheti, hogy én továbbra is ilyen szegény ember felesége legyek. Megragadta a karomat és a pamlag felé vonszolt. Erre arculütöttem. Férjem éppen akkor jött be és zavaromat alig sikerült elűkölölni. Amikor Kudelka eltávozott, felháborodva beszéltem férjemnek Kudelka viselkedéséről, amit azonban férjem nem hitt el. Másnap Kudelka újra jött. Férjem hidegen fogadta és elment hazulról. Egyedül maradtunk. A mézszáros egy csomó milliós bankjegyet vett ki a zsebéből és elém dobta. Megszámláltam, hetvenmillió volt. Számlálás közben Kudelka eltávozott. Amikor férjem hazajött, azonnal megmondottam, hogy Kudelka pénzt hagyott itt. Másnap Kudelka feljött és akkor férjem indulatosan rátámadt és azt mondta, hogy hagyjon békét a feleségének, egyúttal pedig eleje dobta a tegnapi otthagott hetvenmilliót. Kudelka erre eltávozott.

Mi történt Szilveszterkor?

Elnök: Mi történt Szilveszterkor?
Lédererné: Szilveszterkor Kudelka részegen jött fel hozzánk. Csuklóján meg volt sebesülve, valahol elesett. Bekötöttük és lefektettük.
Elnök: Ezután is feljárt Önökhöz?
Lédererné: Utána is többször feljött és min-

den alkalommal füstölt húst és karajt hozott magával.

Elnök: Mondja el Kudelka utolsó látogatását.

Lédererné: Amikor Kudelka utoljára feljött, férjem nem üdvözölte s kezét sem fogott véle. Én éppen vacsorát készítettem és közben szólám Kudelkának, menjen haza, mert férjemnek le kell fektünie, hogy másnap korán reggel kimehessen Csepelre. Kudelka úgy tett, mintha nem is hallotta volna és tovább beszélgetett egészen más dolgokról. Tizenegy óra után bementem a hálószobába, elkészítettem az ágyat és kimentem a konyhába, ahol Kudelka tartózkodott és azt mondtam neki, legfőbb ideje, hogy hazamenjen. Ujra nem felelt és láttam, hogy itt szeretne maradni. Ismét visszamentem a hálószobába, átvittem az ágyneműt a magam számára az uriszobába. Lefeküdtem és iparkodtam férjemet meggyugtatni. Később még egyszer visszamentem a konyhába és akkor egy durranást hallottam. Nagyon megijedtem, nem tudtam mi történt. Bementem a szobába, minden csendes volt. Ugyalátszik, hallucináltam. Kudelka reggel hét óra körül távozott, de már kilenckor visszajött és azt

A parasztpárt közzétette programját

Uj nemzetgyűlés összehívását követeli. A közigazgatási igazságszolgáltatás reorganizálása

(Bucuresti-Bukarest, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt, amely Nagyrománia egyik legszámtovább ellenzéki politikai párta a napokban pártprogramot adott ki. Politikai körökben régóta várták, hogy a párt közzéteszi programját, mely hét éves megalakulása óta most, amikor arról van szó, hogy kormányra kerüljön, fölöttébb aktuálissá vált.

A bevezetőben megtaláljuk, hogy a parasztpárt regáti része 1918. december 18-án alakult meg. A háboru előtt történtek már kísérletek a parasztpárt megalakítására, azonban a liberálisok mindig kontrakarrizáltak az akciókat és így a megalakulás mindannyiszor lehetetlené vált. Az orosz forradalom után, 1917-ben megalakult a jelenlegi párt beszarabiai része. 1919-ben az egyesült demokrata blokk uralma idején a blokkban résztvett a beszarabiai, a regáti parasztpárt, az erdélyi nemzeti- és a regáti Jorga párt. A kormány bukása után az egyesült demokrata blokk átalakult nemzeti demokrata föderációvá. Ez a föderáció azonban csak 1921-ig maradt fenn, mert ekkor a szövetezett pártok széttagolódtak. Ekkor történt a parasztpárt beszarabiai és regáti részének fuziója és így alakult meg Nagyrománia országos parasztpárta. Az első nagygyűlést az egyesült párt 1921 novemberében tartotta meg és ekkor ki is dolgoztak egy provizórikus programot, a rákövetkező évben azt végleges formába öntötték, míg 1924-ben az etnikai kisebbségek érdekeinek figyelembevételével újabb módosították.

A program első része az alkotmánnyal foglalkozik.

Nemzetgyűlés összehívása

Az alkotmánynak összes Romániában lakó népek szabad akaratát kell magába foglalnia s éppen ezért azt csakis az ország egységes akarata és hozzájárulása teremtheti meg. Mivel ez az alkotmány alapelve s mivel ilyen nálunk még nincs, szükségesnek tartja egy új nemzetgyűlés összehívását, melyet a nép szabad akaratból választana meg. A választás időtartamára az országot fel kell szabadítani a hadállapot nyöge alól, a cenzurát meg kell szüntetni, a politikai üldözéseknek pedig eleve elejét kell venni. A választásokat független pártonfelül álló kormány kell, hogy levezesse. A nemzetgyűlés által készített alkotmánynak garantálnia kell a személyes szabadságot, lakhelyek sértetlenségét, a hit és felekezeti szabadságot, a gyülekezési és társulási szabadságot, az összes polgárok egyenlőségét vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül. El kell ismernie a kisebbségek szervezkedési jogát, saját nyelvükön fentartott iskoláinak jogait. Az állam köteles támogatni az egyházakat a fentartási költségeken éppen olyan arányban, mint ahogyan a román iskolák fentartásához hozzájárul. A közigazgatást a legcélszerűbb decentralizációra kell lefektetni, a községek

mondotta, hajlandó lenne tizmilliót is adni, ha megkaphatná azt a bizonyos kaszárnyai husszállítást. Míg kimentem, egy csomó milliós bankjegyet hagyott az asztalon. A férjem délután hazajött és neki mindent elmondtam.

Tisztek Léderernénel

A vádlott asszony erre minden átmenet nélkül egész új momentumokat mondott el és így többek között azt, hogy Kudelka a lakásukra öt tisztet rendelt, akikkel a husszállításról beszélgettek. A tiszt az ebédelőben liköröztek Kudelkával, amikor egyszerre kijött a férje és egy labor vizet kért. Amikor bement, látta, hogy Kudelka feje csupa vér volt. Kudelka ott feküdt a sezlonon.

A közönség soraiban lévő Apáthy ezredes és Krantz tiszték mosolyogva hallgatták az asszony előadását. Lédererné feléjük fordult és indulatosan magyarázta, hogy nem férje, hanem a tiszték gyilkolták meg Kudelkát, mert szemtelen volt. A tiszték azóta már leszereltek, — mondotta hiszterikusan — de nagyon jó helyen vannak a levelei, amelyekkel bizonyítani tudja, hogy nem férje gyilkolta meg Kudelkát, hanem a tiszték.

Elnök: Eddig nem akartam önt zavarni, de most látom, hogy rossz vágányra terelődik a vallomása. Mondja meg, hogy tulajdonképpen mi történt a gyilkosság éjszakáján?

A per tárgyalása folyik.

részére a helyi autonómiát kell biztosítani. A kormány a községek fölött csak ellenőrzési joga lehet

Fölösleges a szenátus

A választójog szabad, egyenlő, direkt titkos és mindenkire nézve kötelező kell, hogy legyen, a proporcionális képviselőlet figyelembevételével.

A program szenátust a fölöslegesnek tartja. Hogy mindenkinek módjában legyen a parlament munkáit ellenőrizni, nagy gazdasági és szaktanács felállítását tartja szükségesnek. Ezeknek a tanácsoknak azonban csak kizárólag tanácsadói joguk lehet. Kivételes esetekben, s ezeket az eseteket az alkotmánynak fel kell sorolnia, a nép kell, hogy döntsön a fontosabb és életbevágó törvényjavaslatok fölött.

A király jogai

A király a végrehajtó közegek feje. Az uralkodónak óvakodnia kell a politikai harcoktól és a pártok fölött kell állania. A király jogait az alkotmánynak fixiroznia kell és pedig olyanformában, hogy a kormányok ne lehessenek a király személyes közegei, hanem a népé s az országé. A királynak az uralkodás a feladata, nem a kormányzás. A kormány tagjait az uralkodó nevezi ki, felelősséggel azonban a népek tartoznak. A miniszterek az egyes visszaélésekért bíróság elé állíthatók. A háborubalépést csakis a parlament határozhatja el, épügy, csakis a parlament határozhat a békekötés fölött.

A közigazgatás menetét egészséges tisztviselői kar biztosíthatja. A tisztviselőknél olyan fizetést kell adni, amely biztosítja kényelmes megélhetésüket, hogy ne legyenek kénytelenek mással is foglalkozni. A tisztviselők elmozdíthatatlanságát biztosítani kell. Tisztviselő nem lehet banknak, vagy kereskedelmi vállalatnak igazgatósági tagja, vagy cenzora.

Reorganizálni kell a rendőrséget

A rendőrség újjászervezését tartja szükségesnek, mégpedig a titkos, városi rendőrség és a községi csendőrség egybevonásával. A rendőrség a helyi hatóságok hatásköre alá tartozik.

Az igazságszolgáltatás terén a gyors és pártatlan igazságszolgáltatást tűzi ki feladatául. A bírák elmozdíthatatlanságát törvényvel garantálja.

A legnagyobb súlyt a mezőgazdaságra fekteti a program, lévén az ország agrárállam. A földet a nép kell, hogy megművelje s épp ezért a liberális kormány, illetve a Garoflid miniszter által készített agrártörvény radikális módosítását tűzi ki legfontosabb feladatul.

Negyven gyermekre egy tanító

Az iskolaoktatásra vonatkozólag minden községben iskola- és óvoda-épületeket kell az államnak felépítenie és gondoskodnia kell arról, hogy minden negyven gyermekre egy tanító essék. A felekezeteknek meg kell adni a mó-

más emléket is határát megvonhivatkoztak, hogy totta magának a inak vérezel. És alil fölött fut el a marad.

a legendát. Tel y sejkjének vezeással megölte, ma És a sejk tudja, gbosszulatlan nem üldöttségbe állott rmányzóhoz, akit a telchajakkal két ezer dunam

kormányzó megbbot és a kétezer egy ilyen küz-A válasz azonban

véret nem lehet kell a békejobb, em kell a kétezer

hivatalosan közöl-ó halálával fizet, rumpeldort. Tudja örölni a föld szitadni, hogy megövetett... És ki-ja el a falut és edjék.

ki ne tudná, hogy falu van, mely-tetéssek a föld befejeződni.

Székely Béla
ket, előfizetéseket az Uj Kelet nagy-d, Ezredévi emlék-

5-én
umban lesz.

dot arra, hogy iskolákat szabad adakozásból fentarthassanak.

Az egyházakat ki kell venni a politikai befolyások alól és lehetővé kell tenni, hogy önmaguk vezessék ügyeiket. Az állam segíteni köteles őket, ha vallási és nevelési propagandát fejtenek ki, az egyházaknak részestülniök kell minden állami kedvezményben, melyek nagysága az egyház lélekszámarányától függ.

Egyéves szolgálati idő

A hadsereg távol kell, hogy álljon a polikától. Ellenségeink támadásai elől kell, hogy megvédelmezzék az országhatárokat. A szolgálati időt a legminimálisabbra kell redukálni. Elégségesnek tartja az egyéves katonai időt,

Dr. Eckener nyilatkozik

az északsarki Zeppelin-expedícióról

Öt napig tart az expedíció. A léghajó hétmillió arany márkába fog kerülni

(Berlin, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet megírta, hogy dr. Eckener, a híres Zeppelin-léghajós expedíciót szándékozik vezetni az északi sarkra és pedig egy hatalmas, erre a célra készített léghajón. Dr. Eckener már nyilatkozik is leendő útjáról egy újságíró előtt, akivel a következőket közölte:

A léghajó és felszerelésének költségei

— Minthogy a megállapodás közöttem, továbbá a Zeppelin léghajógyár, másfelől a nemzetközi sarkkutató társulat vezetősége között megtörtént, már meg is kezdetük a munkálatokat. Mindenekelőtt meg fogjuk szervezni az utat és mindent megelőzően megteszük a politikai előkészületeket. Fontos, hogy beszeressük a nagykövetek tanácsától az építendő Zeppelinhez való hozzájárulást. Ha ebben az irányban nehézségek merülnének fel, akkor Nansen fog intervenálni és bizni lehet benne, hogy a felmerülő akadályokat ez a nagytekintélyű utazó el fogja tudni hárítani. Ezután következnének a Zeppelin építésének anyagi költségei, amely eddigi tervek szerint körülbelül hétmillió arany márkára rúgnának. A pénzt, azt hisszük, maga a német nép fogja előteremteni, azonban lehetséges, hogy a Zeppelin-társulat amerikai összeköttetései, esetleg amerikai pénzcsoportok részvételével is el fogja tudni érni. Elég jelentékeny költségekkel fog járnunk azonban maga a tervezett két északsarki ut is, ennek a költségeknek a terhére azonban arányosan fogják viselni azok az országok, melyek a vállalkozásban részt vesznek. E részben mindenekelőtt Németország és Norvégia és talán Amerika és Anglia jöhetnek tekintetbe, mert az expedíció nemzetközinek van tervezve. A Zeppelin építését egy év alatt be lehet fejezni úgy, hogy 1926/27 telén a próbautat meg is lehet kezdeni.

Fütkészülék a léghajón

Dr. Eckener ezután az északsarki Zeppelin konstrukciójáról beszélt és elmondotta, hogy a Zeppelin köbtartalma százezer köbméternél nagyobb.

A kongresszusi hitközségek közös harcra szólítják fel az ortodoxiát

Hitközségi konferencia Marosvásárhelyen

(Targu-Mures-Marosvásárhely, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi és bánáti kongresszusi alapon álló zsidó hitközségek vasárnap tartották meg évi nagygyűlésüket. A nagygyűlésre majdnem az összes erdélyi és bánáti kongresszusi hitközségek küldtek delegátusokat. Dr. Adorján Ármán elnök rövid beszéd kíséretében nyitotta meg a kongresszust. Válaszolta, hogy az iskolakérdés nehéz feladat elé állította a zsidóságot. Javasolja, hogy napirend előtt a kongresszus küldjön felségének hódoló táviratot.

Bretter Vilmos üdvözlő beszéde után dr. Eisler Mátyás, kolozsvári főrabbi, ügyvezető elnök, tartja beszámolóját az iroda múltévi működéséről. A program az iskolaügy, a külföldi diákok felsegélyezése, az általános zsidó kultúra, a rabbi- és a tanítóképzés ügye volt. Hangsúlyozza, hogy meg kell alakítani az országos zsidó Kultur-bizottságot és az országos zsidó nyugdíjintézetet. Ezután

felszólítja az ortodoxiát, nyújtson kezét az egyházi törvényjavaslat kivására.

ha a katonákat kivonják azon munkák teljesítése alól, melyeket ma végeznek. Ezt az egyévet sem kell egyhuzamban leszolgálni, mert sok esetben ezzel karriereket törnek ketté. Be kell osztani úgy, hogy 3-4 évben szolgálják le ezt az időt.

Külföldi relációk

A parasztpárt a Népliga elve alapján áll és ezért annak megerősítését tartja szükségesnek. Hogy ezt kerestülvihesse, a szövetségesekkel a legszorosabb szövetséget kívánja fenntartani.

A szomszédállamokkal a barátságos viszonyt ki kell építeni. Szükségesnek tartja Oroszországgal a megállapodást Beszarabia kérdésében a jelenlegi állapot feltétleni garantálása mellett.

gyobb lesz. Hasonlítani fog a Z. R. III. Oceanjáróhoz és Meibach-féle motorokkal lesz felszerelve, amelyek a repülőgépek 150-180 kilométeres sebességet biztosítanak óránként. Berendezése nem lesz olyan, mint a légi utazásra szánt Zeppelineké, hanem tudományos laboratóriumokkal lesz felszerelve, mindenekelőtt rádióval, a legjobb és legújabb kutatóműszerekkel és filmapparátussal. Az Északisark területének vidékéről való filmfelvételeket ezekkel az apparátusokkal fogják eszközölni.

— Magunkkal visszük — mondotta Eckener — egy csomó tudományos műszeren kívül a leszálláshoz szükséges kellékeket, azonkívül szánokat és ski-eket. A Zeppelin öt napig maradhat a levegőben és úgy lesz építve, hogy külső segítség nélkül leszállhat akár a vízre, akár a jégre. A léghajón fűtőtelepet rendezünk be, úgy, hogy ez lesz az első északsarki expedíció, amelyen a kutatók melegben dolgozhatnak.

Dr. Eckener a nagy utat nem a Spitzbergákról szándékozik megkezdeni, hanem Svédország északi csücskéről, mert ide könnyen lehet fűtő- és egyéb szükséges anyagot szállítani. Az északsarki ut öt napra van tervezve. A kutatók visszajövetele után az északsarki utat megismétlik, hogy az első tudományos kutatásokat megfelelően kiegészíthessék.

Nansen, Amundsen és Ellsworth

Az expedíció összetétele ma még véglegesen nincs megállapítva. Csak annyit bizonyos, hogy Eckener fogja vezetni a Zeppelint, a kutatókat pedig Nansen fogja végezni. A németek részéről Penk professzor vesz részt az expedícióban. A hajó személyzetén kívül különböző országok geográfusai és északsarki utazói fognak eljönni. Amundsen részvétele az expedícióban attól függ, vajjon Nansen és Amundsen meg tudnak-e egyezni a közös munkában. Minthogy a két kutató jóbarátságban van egymással, erre lehet számítani, ugyszintén arra is, hogy Ellsworth, Amundsen régi barátja is tagja lesz az expedíciónak.

A rabbiknak hathatósabb befolyást kell biztosítani a hitközségek életében.

Dr. Vértés Adolf védelmébe veszi az elnöki beszámolót dr. Kecskeméti felszólalásával szemben. Nem inktimináció, hanem okulás a célja az ügyvezető elnök megállapításainak.

Dr. Lenke Manó beszédében hangsúlyozza, hogy nem a koncessziókon mulik az egység kieroszakolása. Kivánja a zsidó egység megnyilatkozását úgy kifelé, mint befelé egyaránt. Meg van győződve róla, hogy az elnökség mindenben a zsidóság érdekét tartotta szem előtt.

Javasolja, hogy a diáksegélyezés és a nyugdíjintézet kérdését bízzák az elnökségre. A kongresszus a javaslatot magáévá tette.

Ezután az iskolakérdés tárgyalására térnek át. Dr. Eisler javasolja, hogy a kongresszus tegye magáévá ezt a deklarációt, amelyet a nagyváradi elnöki előértekezet kibocsátott. A deklaráció jelenleg a parlament előtt fekszik és három pontban foglalja össze a kívánságokat. Részletes memorandum kidolgozását tartja szükségesnek s ezért a nagygyűlés küldjön ki egy háromtagú bizottságot a memorandum megszerkesztésére.

Dr. Fehér: Hiányzik a feliratról — mondja — az anyanyelv kérdéséhez a tüzetes meghatározás. A mi anyanyelvünk igazságát a román nyelvű lapokban is nyilvánosságra kell hozni.

Dr. Deutsch Ernő szükségesnek tartja, hogy

a zsidóság a proféták nyelvét vallja magáénak.

Dr. Schütz Henrik az anyanyelv érdekében emel szót, amely létkérdés. Erről vitatkozni sem lehet. Az anyanyelv olyan adottság, amelyet a körülmények determinálnak. Kizárólag az iskolafentartó joga kell hogy legyen annak megállapítása, milyen legyen az iskola tannyelve. Elesen bírálja az iskolai törvényjavaslatot, különösen abban a részében, mely a zsidó tanulók anyanyelvét az állam nyelvében állapítja meg.

Javasolja, hogy bizza meg a gyűlés dr. Vértés Adolfot, a kormányhoz intézendő memorandum elkészítésével.

Dr. Vértés pedagógiai és gyakorlati szempontokból világítja meg a nyelvkérdést és

hangsúlyozza az anyanyelvnek mint kiegészítő eszköznek szükségességét.

A nagygyűlés dr. Schütz indítványát elfogadja és megbizza dr. Vértést a memorandum kidolgozásával.

A délutáni ülésen dr. Eisler Mátyás ismerteti az egyházi törvényjavaslatot. Többek hozzászólása után a nagygyűlés elhatározza, hogy megkeresi az összes romániai zsidó hitközségi szervezeteiket annak érdekében, hogy a törvényjavaslatl szemben egységesen foglaljanak állást.

A nagygyűlés ezután a zsidó jogvédelem kérdésével foglalkozott. Dr. Fehér azt javasolja, hogy a neolog hitközségek külön jogvédő irodát állítsanak fel. Ezzel szemben dr. Vértés Adolf és dr. Deutsch Ernő

a már meglévő Jogvédő Iroda fentartásának és támogatásának szükségességét hangsúlyozzák.

Temesvár és több más nagy hitközség már meg is szavazott megfelelő subvenciót a Jogvédő Irodának. Dr. Vértés szükségesnek tartja a lokális jogvédő irodák fentartását is.

A nagygyűlés végül a rabbi- és tanítóképzés problémájával foglalkozott és elhatározta, hogy a kérdést a rövidesen összehívandó rabbigyűlés hatáskörébe utalja, amely majd javaslatot fog tenni a legközelebbi nagygyűlésnek.

A gyűlés befejezése után este kétszázötven terítékes bankett volt, amelyen számos beszéd hangzott el.

* Brassóban hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

PODOL ideális lábapoló szer,

izzadó és egészséges lábunk egyaránt fontos. A legmakacsabb lábizzadási is azonnal szűnteti. Lábégést, tyúkszemet, bőrkeményedést elmulasztja s amellyel a lábat nem száítja, hanem puhán tartja. Ára 30 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogueriában. Készíti: Csanda gyógyszerár, Oradea Mare.

Az Uj Kelet szerkesztésének felelős elölizetése 24

Az, ennek a benne n

Sze 5685. T 1925.

sokszor nevezetes könyveket már egy mostan, egész ar olvasó és és dátum könyvrő

A cí Mit meh jüdischer Lander. Minden ö nőinek S. S. Win kiadása, formában napban Minden kötetet füze 12 Ezzel részét. F bocsátása

Nincs nek, amé nagy emb nép. A n önézetébr a nagy e tetés volt fia tudat értékének a kultur turértékét amelyek emberi kö a nemzeti egyén tud vér az ö akik nagy követelhet hálját az őket. Minc Vannak ébrentartja ségbe tart külön kuta gyar volt, nőtt ki. M külön hely tudjam, ho van. Vagy erős nagy Olyan jó irt. Perze tudja, hogy hogy lényü volna elégg De hányan akik neveze és a zsidó vélük, mert valók. S. W névvel és él és zsidó ért zsidó ház as

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Az, ami itten következik, nem megszokott tárgya ennek a rovatnak. Nincs benne életrajz és nincs benne nevezetes dátum. Egyszerű könyvismertetés.

De talán még soha könyv, annyira közölről nem érintette ezt a rovatot, mint az, amelyről ezt az ismertetést írjuk. Igaz örömmel tesszük ezt. Nem csak azért, mert zsidó kulturétkről van szó, hanem azért is, és főleg azért ezen a helyen, mert mintha csak ennek a rovatnak irták és nyomtatták volna. A nyájas olvasó aligha tudja, hogy sokszor milyen nehézségekbe kerül egy-egy nap nevezetes eseményét, vagy biográfiáját, naptárból, könyvekből, emlékezetből előkaparni. Bizony sokszor már úgy éreztük, hogy fogytán a fegyver. És mostan, a szép, rendező sorakoztatott fegyverek egész arzenálját kapja a dátumok rovata és a zsidó olvasó és kultúrember. Ez egyszer nem életrajzról és dátumról, hanem az életrajzok és dátumok könyvéről szóljon a hirfej.

A címe: „Grosse Jüdische National-Biographie. Mit mehr als 8000 Lebensbeschreibungen namhafter jüdischer Männer und Frauen aller Zeiten und Länder“. Magyarul: „Nagy zsidó nemzet-életrajz. Minden idők és országok neves zsidó férfainak és nőinek 8000-nél több életrajza.“ A könyv szerzője S. Widmann könyvkiadóvállalat kiadása, Csernovitz. Az egész mű öt kötet, lexikon formában. Folytatásokban jelenik meg, minden hónapban két folytatás 80-80 oldalnyi terjedelemben. Minden kötet 7-8 ilyen folytatásból áll. Egy-egy kötet félbörkötésben 1100 lej, folytatásoként fűzve 120 lej. Megrendelhető a jelzett vállalatnál.

Ezzel elintéztük a könyv ismertetésének anyagi-résztét. Fontosnak tartottuk ennek pontos előrel-bocsátását, mert nagyjelentőségű zsidó műről van szó.

Nincsen talán még egy népe a föld kerékiségének, amely olyan furcsán-rosszul állana a maga nagy embereinek ismeretével, mint éppen a zsidó nép. A nemzeti nevelés, az emberi és nemzeti önértékesítés leghathatósabb eszköze, miadig is a nagy emberekre és nagy példákra való emlékeztetés volt. Minden nemzetnek vitális érdeke, hogy fiai tudatában legyenek a maguk nemzeti kultúr-értékének. Ez az igazi, magasrendű nacionalizmus, a kulturnacionalizmus. És minden nemzetnek kultúr-értékét azok a tettek és emberek képviselik, amelyek és akik maradvány értékeket adtak az emberi közösségnek. Nincsen hathatósabb eszköz a nemzeti öntudat nevelésére, mint az, ha az egyén tudja, hogy ki ő, hányan voltak azok, — vér az ő véréből, és csont az ő csontjából, — akik nagyot alkottak és alkotásaikkal méltán megkövetelhetik az egész emberiség elismerését, vagy halálját azzal a nemzettel szemben, amely szülte őket. Minden más nép keretében ez nem probléma. Vannak ismertetőjelek, amelyek csalhatatlanul ébrentartják a nemzeti nagykokkal való egy közösségbe tartozás büszke tudatát. A magyar, minden külön kutatás nélkül is tudja, hogy Rákóczi magyar volt, az angol, hogy Darwin az ő fájából nőtt ki. Már a név hangzása is bizonyítja. A zsidó külön helyet foglal el ebben is. Ehrlich? Honnan tudjam, hogy zsidó, amikor olyan jó német neve van. Vagy Einstein. Ha véletlenül nem volna olyan erős nagy cionista, mint amilyen. Vagy Lassalle. Olyan jó francia hangzású neve van és németül irt. Perseze ezekről és sok másról az egész világ tudja, hogy zsidók. Tulságosan nagyok ahhoz, sem-hogy lényüknek legkisebb jellegzetessége is ne lett volna eléggé érdekes arra, hogy följegyezzék róluk. De hányan vannak mult és jelen nagyságai zsidók, akik nevezetességei, kiválóságai a maguk korának, és a zsidó lélek még csak el sem büszkélkedhetik velük, mert nem is tudja róluk, hogy az ő népéből valók. S. Widmann hatalmas műve 8000 ilyen névvel és életrajzzal szolgál. Nagyszerű kultúr- és zsidó érték ez a munka: érdemes, hogy minden zsidó ház asztalán ott legyen.

Váradvelenczén negyven házat elöntött az árvíz

(Oradeamare-Nagyvárad, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Váradvelenczén az éjszaka folyamán a sok esőzés által megnövekedett Körös folyó kiömlött és negyven házat elárasztott vízzel. A veszélyeztetett helyekre azonnal bizottság szállott ki, melynek felügyelete mellett megkezdődtek a mentési munkálatok. A negyven házból a bentlakókat kitelepítették és a város más helyén helyezték el őket ideiglenesen. Három ház az árvíz következtében összeomlott. Egyedül a gyorsan fogatosított mentésnek köszönhető, hogy emberéletben nem esett kár. A Körös magassága elérte a két méter és tíz centimétert.

Ki lesz Kolozsvár új rendőrprefektusa?

Boerescu ezredes eltávozott a kolozsvári rendőrprefektura éléről

(Cluj-Kolozsvár, június 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt Munteanu Livius rendőrigazgató magához kérte a sajtó képviselőit és közölte, hogy Boerescu ezredes, aki néhány hónap óta a kolozsvári rendőrprefekturát vezette, ma délelőtt eltávozott Kolozsvárról és visszatért Marosvásárhelyre ezredéhez. Boerescu ezredes ma délelőtt bucsut vett a rendőrség tisztviselőitől. Készönetet mondott, hogy a rendőrség tisztikara lelkes munkásságával támogatta őt prefektussága alatt. Tudomására hozta a tisztviselőknek, hogy megválnak a rendőrség vezetésétől és a rendőrprefektusi teendőket, az állás végleges betöltéséig, Munteanu Livius

Hasonló munkák már eddig is megjelentek a könyvpiacra. De ezek mind csak töredékek voltak, Egyes szakkörökre, egyes történelmi korokra vagy egyes országokra terjedtek csak ki. A legbővebb zsidó név és életrajzsor eddig a Jewish Encyclopaedia nyújtotta. Ez se volt teljes és azonfelül általános zsidó lexikon lévén, ebből a szempontból tulságosan nehézkes lett volna. Widmann könyvének erénye az, hogy egyedül áll a maga nemében és hogy életrajzgyűjtése az Enciklopédia adatain túlterjed.

Gyöngéi is vannak ennek a nagy műnek. Olyanok, amelyek elkerülhetetlenek, de olyanok is, amelyek könnyen kiküszöbölhetők volnának. Az elkerülhetetlen gyöngéi közé tartozik az, hogy Widmann könyve az egyes életrajzokat, a kutforrásokból, igen gyakran változatlanul vette át. Annak az a hátránya, hogy sokszor nagyjelentőségű zsidó egyéniségek életrajza és működése sokkal szűkebb keretek közé van szorítva mint esetleg náluk jelentéktelenebbeké. A könyvnek ezt a gyöngéjét a szerző azzal ellensúlyozza, hogy az életrajzok során tartózkodik minden méltatástól és szigorúan az objektív adatokhoz ragaszkodik. Ez mindenestre hiányosság, de elkerülhetetlen volt egy olyan műnél, amelyhez hasonlókat egyébként egész szerkesztőségek, tudós társaságok szoktak évek hosszú munkájával összeállítani.

Azonban vannak a könyvnek más és könnyen elkerülhető árnyoldalai is. A külső hibák ezek. A nyomtatás sok helyütt gondatlan. Különösen a számszavaknál tapasztaltam szedőhanyagosságokat. A könyv, illetve folytatásoknak vaskapocscsal oldalról való átfűzése pedig, egyenesen barbarizmus. Ilyen nagyjelentőségű zsidó kulturműnél ezekre a külső hibákra is vigyázni kell. A szerző figyelmébe ajánlom ezt. A könyvet pedig igaz örömmel ajánlom minden németül tudó erdélyi zsidó figyelmébe. g. j.

— A király Párisban. Bukarestből jelentik: Párisból érkezett távirat szerint a király megérkezett Párisba.

— Pasics állapota válságos. Bukarestből jelentik: Pasics miniszterelnök, akinek halálhírért is költötték, még mindig súlyos betegen fekszik. Állapota válságos.

— Eljegyzés. Salamon Al-ori Cluj, eljegyezte Grünspan Rózsikát Ilva Mica. (Mindem külön értesítés helyett)

* Négyszáz kiállító az aradi országos árumintavásáron. Az aradi országos árumintavásár iránt megérdemelt érdeklődés mutatkozik, miután az előrelátható tény beövezte az aradi árumintavásár arányában meghaladja az összes eddig Romániában rendezett árumintavásárt. Négyszáz-nél több biztos kiállítója van az aradi árumintavásárnak. Ez a körülmény maga után vonja az érdeklődés oly nagymérvű kifejlődését, hogy az aradi országos árumintavásár várható láogatónak számát csak százszázalékban lehet kifizetni.

— A tabi választás. Budapestről jelentik: Tabon az elhunyt Heinrich miniszter kerületében Kálmán Jenő egységességi és Turhányi Egon fajnéd között pótválasztás lesz. Hentz Károly ellenzéki kiscsajda teljesen lemaradt. Kálmánnak az abszolút többséghez százötven szavazata hiányzott.

rendőrigazgató fogja végezni. Boerescu ezredesnek a délelőtti folyamán már nem jutott ideje, hogy a sajtó képviselőitől bucsut vegyen és ezért megbizta Munteanu rendőrigazgatót, hogy távozását, valamint üdvözlését hozza a sajtó tudomására.

Kérdést intéztünk Munteanu igazgatóhoz aziránt, hogy ki lesz az új prefektus. Munteanu igazgató azt válaszolta, hogy erről még egyelőre nem nyilatkozhat, mert pozitív intézkedés még nem történt.

Hir szerint a rendőrprefektusi állást Gritta Ovidius, Kolozsvár volt rendőrprefektusa fogja már a közeli napokban ismét elfoglalni.

— Oivasóinkhoz! Fördő-, vagy nyaralóhelyekre utazó olvasóinkat és barátainkat felkérjük, hogy követeljék mindenütt az Uj Keletet és szíveskedjenek azon helyeket a lapárúsító nevével együtt közölni, ahol lapunk nem kapható.

— Ma lép életbe az új bevándorlási törvény. Bukarestből jelentik: A munkaügyi minisztérium közlése szerint, ma, július 1-én életbe lép az új bevándorlási törvény.

— Amerikai párbaj. Budapestről jelentik: Stern Géza tizenkilencéves reáliskolai tanuló, beretvával elvágta a nyakát és haldoklik. A fiatal tanuló egy hátrahagyott levelében megírta, hogy Péter-Pál napján amerikai párbaja volt egyik barátjával és ez alkalommal ő húzta a fekete golyót.

— Doktorrávatás. A kolozsvári egyetemen Ladányi Arturt tegnap az orvostudományok doktorává avatták.

* Iskolai értesítés. A Regele Ferdinand-uti. izr. népiskola értesíti a t. szülőket, hogy az iskola a következő tanévre beállítja a V. és VI. osztályokat. Az összes osztályokra az előjegyzések folyó évi július hó 1-től naponta délután 6-5-ig fognak megtartatni az iskola helyiségében. Felhívjuk az érdekelte szülőket, hogy a kitűzött időben gyermekeiket előjegyezzék, mert a beiratásnál elsősorban az előjegyzetteknek lehet tekintettel. Az igazgató.

— Frohreich kórházba kerül. Budapestről jelentik: A gyikoságért négy évre elítélt Frohreich Ernőt a Sopron-Kéhidai fegyház kórházába viszik. A tárgyalás óta rohamai csillapodtak. Védője elmeegógyintézetbe való szállítását kéri.

— Rablóvilág Amerikában. Legutóbb jelentettük, hogy Wisconsin állam Schullsburg városában kirabolták az amerikai Nemzeti Bank fiókjának pánecészkekrényét. Most Newyorkból érkezik hasonló támadásról szóló tudósítás. Június 26-án két férfi, a Broadway sarkán lévő Marcus Feldmann-féle nagy ékszerüzletbe hatolt be és az alkalmazottakat homlokuk elé tartott revolverrel félemlítették meg. A megijedt embereket ezután megkötözték és betuszkolták őket a bolt mellett lévő kis helyiségbe. Ezután az egész üzletet kirabolták és eltávoztak. A rablott ékszerek értéke, hozzávetőleges becslés szerint, százhatvenöt ezer dollár. Az alkalmazottak egyikének sikerült ugyan megszabadulnia kötelékétől és jelt is adott, azonban ezt a jelet a nagy utcai lármában nem hallották meg. A rablóknak nyoma veszett.

* A marokkói hadszíntérről. (Algir, jun. 30.) Abd el Krim elhatározta, hogy békét köt a franciákkal. A béke első alapfeltétele, hogy a francia csapatok kötelezik magukat arra, miszerint szabad utat engednek a marokkóiaknak, hogy a kolozsvári Lőrinc és Tóth hatóságilag engedélyezett végeldáson mindnyájan testületileg megjelenhessenek. A franciák közismert galleriájuktól vezettetve, minden további nélkül belementek ebbe a reájuk névvel igen súlyos feltételbe, sőt értekezni a cég birtokánál o'c'ó árúitól bejelentették, hogy többé nem pártolják a drága párisi hazai ipart, hanem ők maguk is idejönnek kivétel nélkül szükségleteik beszerzésére végett.

sabb befolyást kell életében.
 elmébe veszi az eleméti felszólalásával bió, hanem okulás a megállapításainak.
 edében hangsúlyozza, on mulik az egység zsidó egység meg mint befelé egyaránt, hogy az elnökség dekét tartotta szem
 segélyezés és a nyugk az elnökségre. A agáéva tette.
 tárgyalására térnek hogy a kongresszus klarációt, amelyet a tezet kibocsátott. A ment előtt fekszik össze a kivánságon kidolgozását tartja gyűlés küldjön ki ot a memorandum feliratból — mondja ez a tüzetes meghak igazságát a román nösságra kell hozni. sésesnek tartja, hogy k nyelvét vallja ak.
 anyanyelv érdekében s. Erről vitatkozni olyan adottság, ameminálnak. Kizárólag hogy legyen annak ren az iskola taniskolai törvényjavasészében, mely a zsidó lam nyelvében álla
 a gyűlés dr. Vértés dő memorandum elés gyakorlati szemlykérdést és
 elvnek mint ki-kségességét.
 tz indítványát elfo- a memorandum ki-
 ler Mátyás ismerteti Többek hozzászólása hogy megkeresi közközösi szerveze- a törvényjavas- foglaljanak állást.
 idő jogvédelem kér- azt javasolja, hogy gvédező irodát állit- Vértés Adolf és dr.
 Iroda fentartása- szükségességét zék.
 közközösi már meg is a Jogvédő Irodának. rta a lokális jogvédő
 öbi- és tanítóképzés elhatározta, hogy a dő rabbi gyűlés hatás- avaslatot fog tenni a
 n este kétszázötven- yen számos beszéd
 et, előfizetéseket fel- az Uj Kelet brassói roda Str. Portii 32.
 is
 poló
 Mosso
 hirdetés
 aránt fontos. A leg- l szünteti. Lábógást, ulasztja s amellet a tartja. Ára 30 lej, és droguerában.
 tár, Oradea Mare.

SPORT

Szeged. AAC Arad—SzAK 2:1 (0:0). Az AAC értékes győzelmet aratott jónévű ellenfelén. Az AAC góljait Kelly és Zinger, a SzAK-ét Megyeri rugta.

Aradi tenniszgölk győzelmé Szegeden. Szegedről jelentik: A SzAK nemzetközi tenniszversenyén Hexner Arad 5:7, 6:2, 9:7 arányban győz Bánhidi Szeged fölött, Dörner Arad 6:1, 6:1 arányban Payer Szeged fölött. A párosban Dörner—Bánhidi 6:1, 6:2 arányban győz a Müller—Hexner-pár fölött.

Mannheim. A II. ker. TVE Budapest vízipóló csapata 4:1 (3:1) arányban győzött a Mannheimer SVT fölött.

Göttingen. FTC Budapest vízipóló csapata 4:2 (3:1) arányban győzött a magdeburgi Helas fölött.

A finn—magyar mérkőzés eredménye. Budapesti tudósítónk táviratozza: A tegnapi megkezdett finn—magyar atlétikai versenynek érdekességét a svájci Martin és a hollandi Paulen indulása is növelte. A rossz időben lefolyt verseny részletei a következők:

Budapesti csapatok Zágrábban. Zágrábban jelentik: A Concordia augusztus elsejére lekötötte az FTC csapatát, augusztus 15 én pedig az MTK-t látja vendégül.

Basel: MTK—Nordwest Basel 1:0. A magyar csapat fölényesen győzött. A gólt Demkó rugta.

Claudfondai. MTK Budapest—Etoile 0:2 (1:1). A magyar bajnokcsapat nagy fölényrel győzött Nyugatsvájc bajnokcsapata fölött.

Prága. DFC—Union Zizkov 2:1 (1:1).

A vasárnapi Haggibbor népünnepély iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg. A zsidó csapat nagy előkészületeket tett az ünnepségre. Az elhalasztás, mely az időjárás miatt történt, lényegileg az ünnepély előnyére válik, mert újabb attrakciók elkészítésére ad módot.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Feleségem babája (Operett, vendég helyárral, Karácsonyival, Neményivel, Tompával, Ihászsal, Leővegyvel, sorozat 271)

Csütörtök: Lakmé (Baranyai és Rózsa Ily fellépésével, sorozat 272)

Péntek: Lengyelvár (Lengyel Irénnek, az aradi színház primadonnájának vendégjátékával. Sorozatszám 273)

Szombat d. u. fél 4 kor: Hoffmann meséi (Mérsékelt helyárral, Baranyai Jolán fellépésével, sorozatszám 274)

Szombat este: Marinka a táncosnő (Lengyel Irénnek, az aradi színház primadonnájának és Berky Józsefnek vendégjátéka. Sorozat 275)

Vasárnap d. u. fél 4 órakor: Ripp van Winkle. (Operett-repríz. Baranyai Jolán fellépésével, Mérsékelt helyárral. Sorozatszám 276.)

Vasárnap este fél 9-kor: Nótás kapitány. (26-olszor. Pintér Böske vendégjátékával, Neményivel, Ihászsal, Tompával, Leővegyvel. Sorozatsz. 277.)

Hétfő: Kék mazar. (Berky József vendégjátékával. Sorozatszám 278.)

Kedd: Elssler Fanni (Pintér Böske vendégjátékával. Sorozatszám 279)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd és szerda, július 30 és július 1. *Harun al Rasid.* Nagy drámai és romantikus film 6 felvonásban. Főszerepben Mary Kid.

Csütörtök, július 2. *A holnap titka.* Rejtélyes, fantasztikus dráma 8 felvonásban. Főszerepben Werner Krauss és Maria Corda.

Urania-mozgó. Kedd és szerda, június 30 és július 1. *Nagyváros hiénái.* Szenzációs rejtélyes dráma 6 felvonásban. Főszerepben Leonhard Haskel.

Csütörtök, július 2. *Tűzben a pacific express.* Amerikai büntető dráma 6 felvonásban. Főszerepben a 13-as nevű színész.

Értesítés! Tisztelettel értesítem t vevőmet, hogy edigi közös cégemből Dávid és Nagy (Boc-kay-tér 10.) kiváttam és szabóságomat Calea Regeie Ferdi and 32. szám alá helyeztem át. Kérem torábbi szives partfogásukat **Aron Dávid**

MARTIN PÁL jun.

Cluj, Piata Mihail Viteazul 25.

כשר ועלכווארען פארבריק

עריצונט אללערהיליא ועלכווארען פאסט-פאקעטשע ווערען פראמט פער נאכנאמטע עפעקטוארט. פריי-קראנט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Jégszekrények

nagy választékban kaphatók

Grünwald Jakob

bádogáru üzemében,
P. Mihai Viteazul 13.

Tennisz nadrág,

luster sacco, vászon ruhák

Neumann M.

czég

Cluj, Piata Unirii No 14.

*Ugye most már elhiszed
nyájas olvasó,
Hogy fogad a Farmodontól
miért ragyogó!*

Eladó

Egy **Tischbaim** rendszerű, 102 m² tüzfelületű 8.5 légkörnyomásra engedélyezett, abszolút jó állapotban levő kazán.

Egy **Economiser, system colonisator** 220 m² tüzfelülettel, 144 drb csőrendszerrel.

Egy **szivattyu**, egy huzó és két nyomó szélkazánnal, óránkénti teljesítmény 47,000 liter.

Egy nagy **Worthington** szivattyu.

Egy **173 Amper 110 Voltos** egyenáramu **dynamo**, hozzá 25 HP s abil fekvő gép, valamint szíjtárcsák és egyéb felszerelés.

Cim: Grünfeld Samu fatermelő, Arad, Strada Consistorului 20. (Volt Batthyány-utca)

Moulin Rouge

Bukarest, Bul. Elisabeta No 25.

Megnyitotta legszebb

amerikai terraszát

az ötödik emeleten. Legpompásabb díszítés. Variete színház Elsőrangú társulat, két zenekar, mérsékelt árak. Legkellemesebb mulatócsarnok. Nyitva reggelig.

12 személyes

eredeti *Rosenthal* szerviz

3280 lei.

Összeállítás:

- 1 leveses tál
 - 1 főzelékes tál
 - 12 mély tányér 25 cm.
 - 1 szósos tál
 - 1 salátás tál
 - 24 lapos " 25 cm.
 - 1 mustártartó
 - 2 tésztás tál
 - 12 dessert " 19 cm.
 - 1 sótartó
 - 2 sültés tál
 - 12 dessert " 15 cm.
 - 2 kanál
 - 2 Revers
- Összesen 74 db.**

6 személyes eredeti Rosenthal ebédlőszerviz L 1238

12 személyes metszett pohárkészlet . . L 690

Ezüst tárgyakba való üveg-
belétek érkeztek raktárra.

**Nagy választék eredeti belga
pohárkészletekben.**

FISCHER

üvegüzlet - Cluj

Rador

Sokatmondó jelentés!

A Királyi Román Automobil-Klub által június 1, 9-én rendezett 2330 kilométeres turaversenyen a BUICK-automobilok az első és második helyezést nyerték el és a következő díjakat kapták:

a) Buick, Standard Six modell:

- 1. Az A. C. R. R. nagydíját: nagy aranyérem.
- 2. A petróleum-nagyiparosok egyesületének díját: Lei 100.000
- 3. A legnagyobb ellenállóképesség díját: arany plakett.
- 4. Az anyagfogyasztás II. díját: ezüst plakett.
- 5. A lassusági verseny III. díját: bronz érem.
- 6. A hegyiverseny III. díját: bronz érem.
- 7. Elena királyi hercegnő Öfensége serlegét.
- 8. Károly trónörökös Öfensége serlegét.
- 9. ABánát-Körösi Román Automobil-Klub serlegét

b) Buick, Master Six modell:

- 1. A legnagyobb ellenállóképesség versenyében: arany plakettet.
- 2. Az anyagfogyasztási versenyben: bronz érmet.
- 3. A Petróleumvállalatok Szövetségének II. díját: Lei 30.000
- 4. Károly trónörökös Öfensége serlegét.

BUICK és CITROEN automobilok

egyedüli képviselője Románia részére — BUKAREST, Calea Victoriei 105.

„NOEL“ S. A. R. T. M.

APRÓHIRDETÉSEK

Keresek
hugom részére egy 30 év körüli izr., órszasmabeli fi tálembert, kinek egy jömeneteiü vid kijégi üz letet átadnék. Csak bo- moly reflektáns irjon „Existencia“ jeligérs a kiadóba. 9329

Validós
háából való műveit ur- leeny részére keresek mag- felelő házastársat. Csak komoly fiatalemberek ir- janak „Szerencse“ jeligérs. Pénykép sütséses. 9327

Zongora
új, használt, javítás, hangolás, szállítás

Triska I.
zongorarakár
Cluj, Str. Saguna 14.
Telefon 19.
Zongoraszékkekaphatók

Zongora, rövid, kereszt- hros kiadó. Árpád ut 5.

Kóser házitoszt kap- ható, kibordásra is özv. Deutschnál, Str. Cle- menceau 7.

Keresek
megrételre 3-4 szótás, fűdössobás beklözshévő házat. Cim a kiadóban

Nagyobb városban élénk forgalmu fogorvosi praxist venaék, vagy aki egy fog- orvos részére jó helyet ajánlana, azt gazdagon ho- no áltam — Ajánlatokat Garai Pálhoz kérek, Satu- Maréra. 9330

Helyi ügynököt kere- stünk, ki a tűzifa eladás- ban teljes jártassággal bír. Banca Ird și Com. Ipar és Keresk. Bank r-t. (Renner-palota).

Bucuresti
LUTHER söresarnok
megnyilt Piata Mihailu Viteazul 18.
(Széchenyi-tér)
A Tornavivódával szemben

Palesztinába utazók figyelmébe

Minden emigráns, chaluc, turista nélkülülhetetlen utraválója

- 1 Ráth-féle magyar-héber nyelvtan ... 100 L.
- 1 Héber-német szótár מלון דושלם ... 220 "
- 1 Héber-német Heber Mesorah szótár... 320 "
- 1 Schon, שרון Héber társalgási könyv magyar vagy német kiadásban ... 90 "
- 1 Nawratzki: Das neue jüdische Palestina 220 "
- 1 Press Palestina Reiseaandbuch 50 "
- 1 Palestina térképe 20 "

Beszerezheti a SAFRUTH könyv. kereskedésben Cluj, Str. Sf. O. Josif 1.

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb növényzslrt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főnöszetelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Juliu Maciu 8. Telefon 1-18.

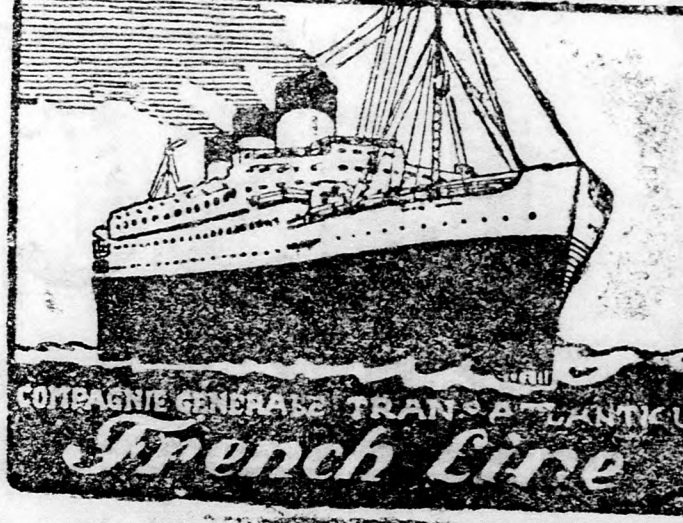
A kolozsvári GZELL sörfőzde

Ursus sör

világos

a közönség legkedveltebb itala. Össze nem tévesztendő más gyárt- mányu Gzeli elnevezésü sörökkel, mert csak az „URSUS“ elne- vezésü sör az eredeti közkedvelt

Kolozsvár — monostori sör.

COMPAGNIE GÉNÉRALE TRANSATLANTIQUE
French Line

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:

**New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunlez**
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA“ S. A. Bucurest.
Pasagiul Comédia
Távíratcim: Transatbuc.
Rador 259

Szerkesztőse-
lyvatal és n
Kolozsvar,
L. Pop. (Brassa
Telefon: Szerk
és kiadóhivata
Sz. N. Sz.
Készítők
szerkesztő
rendők. Kéz
adank v

1925 július 2

A pol

Petrescu C
akinek nyilat
let, ma cikket
kijelenli, hogy
azokra a panas
széről a népszó
igazolást nyert
lanok a felhoz
sértést is tart
teljesíti kötele
de nem enged
nél, akár más
érjék az orszá
A „Cuvant
diplomáciai ka
nyilatkozatáva
ugyanis a nyil
Romániát a n
lap szerint a
kötötéseken a
Kifogásolja, h
a külföldi pro
Petrescu Com
népszövetségi

A nyári sz
mány tagjai az
miniszterek ny
intézni.

Piatra Near
ülést tartott, an
Az ülésen Jor
részéről sohase
létrejött egyezs
nizációját illeti

Kisenevi
a szenátusi ma
parasztpárti né
párti képviselőt
dest községe
rasztpárti hite
Margineanu tá
gekben, ahol a
nak, a lakossá

Maniu Gy
érintkezést ker
a párt nyári p

A közigazg
nak előkészítés
plenáris ülést
elnökletével, an
beosztásokat ill

Azzal a hi
tábornok felhiv
dreptarea“ a k
párt felkérte S
tett-e fuziót a
pártja vagy se
még nem érke
folytatja eddigi
dolgát, hogy m
fuziójára. Ismé
kommuniké
az ő házának
„Adeverul“ hi
tálni.

Langa Ros
miniszterét távi
országi legutóbb

A Baldwin
ügyében ma c
Bratianu Vint
win-ház meg
Baldwin-ház v
több száz milli